

Fr. S. Kruizewald' van
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1021

16. aastakäit.

Uffil nummer 30 kop.

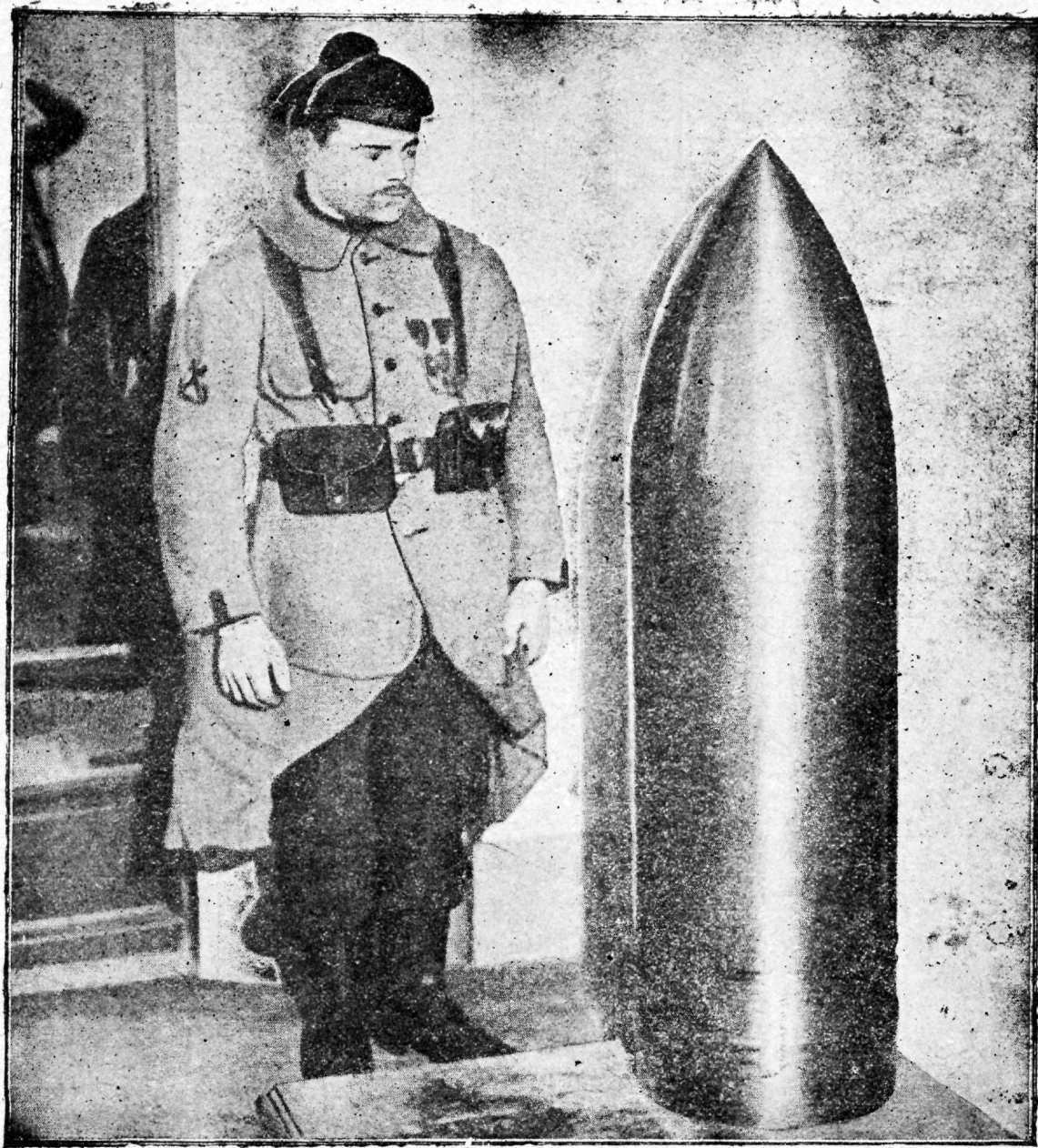

Meie Mats

Nr. 158.

Laupäeval, 26. (8. septembril) augustil 1917.

Nr. 158

Mis Prantsusmaale wõidu toob.

Rafakate liidu ajutine nõukogu Petrogradis.

Uus paradis.

Ewald Gerhard Seeligeri roman. (Särg 4).

„Selle wastu ma ei waihle!“ ütles James Wilster, kes ennast lord Russeliks oli tunnistanud. „Olge on ta, et ma St. Malost ära lorgasin, aga niisama õige on, et ma tõeste lord Russel olen. See awalbats paha mõju, kui ühe Inglise lordi Prantsuse poliitsei kätte annatsite. Seda ei peaks teegi inglase tegema!“

„Kas olete tõeste lord Russel?“ küsis kapten üllatult.

„Seda wõin ma muidugi ainult paberite waral idendada,“ wastas James Wilster ja wõttis mõned paberid oma kirjatasulust wälja, „ja oma hea kaswatuse waral.“

Kapten wõttis paberid ja nägi peagi, et need õiged olid.

„Kahju küll,“ ütles ta, „aga sellest hoolimata pean teid maale saatma. Wabest on teil Lisabonis Inglise konsul juures rohkem õnne.“

„Teie ei wii mind Lisabonis mitte maale!“ ütles lord Russel külmawerelisel. „Waid wõtate mu Brasiiliale kaasa, samuti mu kaastämmend selfimeest, kelle selfis ma sinna kaswatsen elama jääda. Olge kindel, et meie seal kelmusi ei tee. Minul on kindel nõu uut elu alata, ja ma koputan teil inimlikkuse peale, et selle ettewõtte minule wõimalikult teete.“

„Aga ma pean seda tegema!“ hüüdis kapten. „See on minu kohus!“

„Selle telegrammi järel peate teie kas Joe Greeni wõi James Wilsteri wälja andma,“ õpetas lord Russel rahulikult. „Mina olen lord Russel, ja seda ei tarwits teie wälja anda. Nii siis talitaksite just oma kohuse wastu. Peale selle palun teid meeles pidada, et mina ennast kaitzen, nimelt revolworiga; seda ei waata ta minu kaastämmend poisji rahulikult pealt. Järelikult tuleb laewal lahing. Woolab weri. Weil kõigil on head sõjaristad ja brauningitool ei ole mitte enam käes, kui ta juba on torust wälja lennanud. Kui kergeste wõid mõni reisija haatwu saada. Sellest kõigest saate mööda.“

Kapten hakkas juba wankuma.

„Teie näete,“ seletas lord Russel edasi, „õige parem on, teie saadate minu alles Rioš maale, milleks teie ta to-

hustatud olete, sest mina olen piletiraha õieti ära maksnud.“

„Mylord,“ ütles nüüd kapten, „ärge pange wastu, mina pean oma kohust täitma.“

„Ma ei mõllegi teid teie kohusetäitmises takistada,“ wastas lord Russel rahulikult. „Wastuõksa, laewale ja reisijatele on see õige parem, kui mina laewale jään. Muidugi mõista, ma wõitluse ei lähe. Aga mis saab minu kahetsümnest selfimehest? Reist teie lahti ei saa. Sest nende kohta puudub teil wangistusekätt, teie peate nad kaasa wiima. Aga ainult minu õinolek on teile pandiks, et laewal mõni prishandiehe jälle ära ei lao.“

Kapten kähwas sirget.

„Jääge rahulikult!“ ütles lord Russel ja tõusis üles. „Ma ei tea kindlaste, kas ehe warastatud wõi kadunud on, aga kui ta weel laewal on, siis kannan mina hoolt, et ta jälle wälja tuleb.“

Kapten ei teadnud, mis teha. Tema umbusaldus oli weel hästi suurem lootusest.

„Ja kui ehe mitte enam laewal ei ole?“ küsis ta.

„Lubage mulle aega selle kindlaksteigemiseks!“ ütles lord Russel ja läks ukse poole teele.

Kapten ei astunud talle teed finni pannes mitte ette. Pooltundi hiljem tõi ülemsteward kaptenile pakki, mis kahetordiselt finni seotud ja pitseritud oli. Pakis peitus, itutsoofi sees, kaduma läinud kaelaehete paaripats. Brasiilia ministriproua tundis selle lohe kui oma ära.

Kapten läks suitsetamisetuppa, kus lord Russel oma selfimeeste juures istus, ja palus teda enese selfis prome-nadidele peale.

„Mylord,“ ütles ta ja pigistas lord Russeli kätt. „Nüüd tean ma, et mul aumehega tegemist on. Aga ütlege mulle ainult, kudas wõisite nii sügawale langeda?“

„Kergemeeljus, mäng ja armastus!“ seletas lord Russel naeratades. „Siis läheb tee libedalt mäest alla. Pealegi ei tunne ma ennast sugugi nii sügawale langenud olewat, nagu teie näete arwawat. Olge kindel, et mind kuningatogastki wastu wõdetaks, kui tabaksin. Lord Russelina ei wastuta ma Joe Greeni ja James Wilsteri tegude eest. Kui teie need homme Lisabonis maale saadate, olen teile tänulik.“

Sõjamehe soowimine.

Oy tu'e, surm, ja õnnistatud,
Kes hirmsad ifked hävitad:
Su pärast piinad pühendatud
Ja murtud elu ahetad.

Mul oli kodu mõttes ilus!
Weel teda tabaks tereta!
Kui wäsinud sin maa all wiis,
Kus surm ja elu üsfinda.

R. T.

Saatus.

Mu kurb ja tume saatus, sina
Mii armutumalt hoiad mind:
Kui wäsinult ju kaotasin mina
Ja elupõlgtust warjab rind!

Ei koitnud laua mulle lootus,
Ei õitsenud mu elupuu:
Kurb sügise ja surm mu ootus,
Ma üksi nagu õhtul tuu.

Mind õnne jälgil juhutada
Küll oli jumaline hool,
Kuid läksin mure-letna rada,
ja kaon tui sõhwab wälgu nool!

R. T.

Esimene naiste surmapataljon. Naissoldati Watschlarowa asutatud.

Lord Russelet ei saadetud Lisabonis mitte maale.
Järgmisel hommitul oli ministriproual kaelaeha jälle
läes. Muu osa reisi läks ilma wahetuhtumisteta ja ekstuseta
mööda.

Wahetajal oli „Ypiranga“ Hamburi sadamas jälle wal-
mis seatud ja pidi uueste Brasiiliasse minema. Seda laewa
tähtsõid ka Mihail Sollowoi alias Franz Wochmann ja
tema neli sõpra ülesididuks tarwitada.

Jga ühele neist oli Droll kalstuhat marla ja kaardi Li-
bertade-hotelli jaoks annud. Kuid õnnetuselt tabas kohtu-
priistaw nad Lewiti wakkalis ja wõttis suurema osa nende
warandusest ära.

Seft nad olid Berlinis ainult wõlgade tegemise waral
elanud.

Hamburis pidid nad illatufena nägema, et wiie kaju-
tikoha eest pilletiraha ei jõudnud maksta.

„Pole wigala!“ ütles Mihail Sollowoi. „Meie sõidame
wahedekill.“

Kell kuus hommitul läksid nad laewale, ja kaks tundi
hiljem sõitis „Ypiranga“ Elbe jõge mööda alla.

Remad kui nihilistid ehk „enamlasted“ olid harjunud
seisuse wahesi mitte tähele panema ja läksid sellepärast lohe
tagadepilt üles promenadidele ning istusid esimese klassi
einelaua äärde.

Steward, kes neid kajutireisijateks arwas, teenis neid
wiibimata. Külm rahu, millega nad pärast einetki prome-
nadidekil liikusid, ei aratanud ka ülemstewardis kahtlust,
kuigi nad just salongikohaselt riides ei olnud. Piletite kont-
roll pidi alles pärast lõunat tulema, seft et eslotsa teisi toi-
metusi weel palju oli.

Wenelased läksid suitsjetamise tuppa ja tellisid õlut ja
paberossa, kaarti wastu andes.

„Wäga kena, niisugune maksimewiis!“ tähendas Mi-
hail Sollowoi rebulikult, seft tui nihilisti ei olnud tal
muidugi teada mõtetki oma kaardi wastu reisisõpul raha
maksta.

Teise eine puhul tulid nad samuti laua juure ja istusid
kohtadele. Seft ka teise einelaua juures pole kindlaks mää-
ratud kohtasi.

Kaks stewardi oli neid alati teenimas, seft wiiel wene-
lastel oli otse kadestust arataw isu, mis wärste mereõhu läbi
weel lõpmatuseni tõusis.

„Maitseb wäga hea!“ tähendas Mihail Sollowoi täie
suuga jahwatades; teised nitutasid sõnalausumata pead.
Nüüd aga ilmus wiiepealine Brasiilia perekond, kelle
kohtabel nad istusid.

Tuli ülemsteward, et nendele nende ekstus meelde tu-
letada, aga nad ei pannud seda tähelegi.

„Olge nii lahle, misjugune kajutinumner teil on?“
pööras steward otsekohhe Sollowoi poole.

„Õm!“ tegi see täiel suul ja äigas noaga läbi õhu, nagu
oleks ta ütelda tahtnud: „Urge mind ekstige, mul on pa-
rematti teha, tui teiega praegu juttu ajada!“

Ülemsteward taganes ja määras Brasiilia perekonnale
teised kohad.

Siis küsis ta Sollowoilt Inglise keeli, Prantsuse, Italia
ja Portugalia keeli, misjugune kajutinumner tal oleks.

Mihail Sollowoi ei näidanud ühiki neist keeltest tund-
wat. Soowis ta suppi, siis tähendas ta lihsalt kaardi peale.
Ülemsteward sai pahasets ja ahwardas kaptenga.

„Niisheho!“ wastas Sollowoi nii laiskalt kui wõimalik.
Nii siis wenelased! mõttes ülemsteward ja lastis esi-
mese wahedekistewardi kutsuda kes, Wene keelt oslas ja lohe
nägi, kes tema ees olid.

„Reed on waheteki reisiwad!“ hüüdis ta illatufes.

„Mispärast lasete nad siis siia üles?“ pahandas ülem-
steward.

„Mina?“ kaitfes ennast teine. „Teie lastsite nad sõ-
gisaali, mitte mina!“ kaskis ülemsteward.

„Wiige nad lohe alla!“ kaskis ülemsteward.
Aga see polnud kerge.

Wenelased ei pannud oma emaleeltki tähele, waid sõid
rahulikult edasi. Wõeti taldrekuud neil eest ära. Nad jäid
istuma.

Tuli matsumeister, toodi esimene ohwitser — wiis wene-
last istusid nagu kaljurahnud mäsawas meres.

Kui wiimaks kapten Koldehoff ilmus, olid karetegiwad
juba promenadidele kolinud. Seal istusid nad nagu ameti
poolest laisklejad pikkabel pinkidel, jalad wastu reelingut.

„Silmapiik siit alla!“ kaskis kapten lihidalt ja tähen-
das trepi peale, mis alla wiis.

„Meie oleme reisiraha ära maksnud!“ wastas Sollowoi
Saksa keeles, ilma et paigast oleks liikunud.

„Aga ainult waheteki eest!“ seletas kapten. „Urge

tehte pahandust, waid minge lohe siit alla, Promenadidell on esimene klassi jaoks!

„Mga siin on ruumi küllalt!“ ütles Sollowoi külmawerelisel.

„Bahid!“ komandas kapten.

Esimene ohwiser wilistas kolm korda.

Esimene bootsmann, puusepp ja kahetsa madrust ilmusid.

„Wõite kinni!“ kästis kapten lühidalt.

Ja nad wõeti kbit kinni. Reegi ei pannud wastu. Niisama laisalt, kui nad istunud, lastsid nad enda trepist alla tassida, et wiis minutit hiljem teist treppi mööda jälle üles tulla ja teisel pool laewaääres istet wõtta.

Teinekord tassiti nad alla, seekord juba weidi walusamine.

Kummagi treppi juure seati waht. Wiis wõrukaela jäid esiti wahetelli, aga niipea kui lõunasöögilõel helises, tormasid nad Mihail Sollowoi eestwõttel trepist üles, jooksid madruse eest maha ja jõudsid söögisaali, enne kui nende wastu midagi saadi ette wõtta.

Ülemsteward jooksis kapteni juure, kes asja üle silgawamalt järele mõtles.

„Jätke nad rahule!“ otsustas ta. „Antwerpenis saadame nad maale. Nad saawad esimese klassi toidu, meenawad wahetelli, ja meie wõtame nende pileti esimese klassi sõiduhinna Antwerpenini maha. Siis teeme veel arugi.“

Seisjaadil ei takistatud wenelasi, kuni „Ppiranga“ hommikul kella seitsme ajal Antwerpeni jõudis.

Siis nägid wiis wenelast korraga sadamapolitsei oma ümber ja tundsid meeste rusikast kaeltaguses.

Neid awaliku korra organisi ei ojanud nad palja eitamisega mitte ilmast kaotada?

„Meie malsame esimese klassi pileti eest!“ hüüdis Mihail Sollowoi ja lohe lastsid politseinikud ta kaeltaguse lahti.

„Olge nii head!“ hirtwitas ülemsteward ja sirutas käe wälja.

Kuid nüüd selgus, et neil ühtetokku ainult kuus marla ja 45 penni oli.

„Seda on wähe!“ ütles steward.

„Ma telegraferin!“ teatas Mihail Sollowoi. „Andke melle paar tundi aega.“

„Ppiranga“ seisis Antwerpenis 10 tundi. Kella wiieni pärast lõunat wõidid nad raha muretseda, kui neil seda ülekõrge kufagil oli.

Mihail Sollowoi telegraferis Drollile.

See istus hommikulohwi juures, kui telegramm tuli. Ta luges selle läbi, naeris lõbusaste ja lõi enesele plaksiti reie peale, kuid ei julenud neile ometi ise oma pea järele raha laata.

Politsei peawalitsuse adressi-osaonnas kuulas ta Wene arsti Dr. Aleksander Bogdanowi adressi järele. See elas Müüri muitsal wäikeses hotellis.

Gontarp istus söögisaalis ja luges lehte. Ülatatult wõttis ta Drolli wastu.

„Lugege,“ ütles see ja hoidis talle telegrammi filmade ette. „Wiis enamlast-nihilisti istuwad kuwal. Pean ma neile raha saatma?“

„Tehte, mis ise armate!“ wastas Gontarp.

Droll kirjutas lohe tsheti ja telegrammi walmis. Need saatis ta kellneriga panta, juhatusjega, et raha filmapill ära jaadetaks.

Kolm tundi hiljem andis Mihail Sollowoi kwiitungi suurema summa peale, mis neile sõidu esimeses klassis kuni Rio de Janeirosse võimalikuks tegi.

Droll ja Gontarp aga istusid hotellitoas ja uurisid ajalehtedes seiswaid lohaotsumise kuulutusi. Droll tähendas kõik adressid üles.

„Siin on keegi laudsepp, kes abielus,“ ütles Gontarp ja waatas Drollile otja.

„Sumala eest mitte naifi!“ hüüdis Droll hirmuga. „Mitte abielurahwaid. Siis on meil juba kolmandal päewal tapmine lahti. Minu põlw wõid sellest juttu westa. Selle kuuli eest wõlgnen ka naistele tänu. Sumala eest,

neid mitte! Ainult neid mitte! Naised jäägu eemale, wähemalt esitaja. Mida kaugemale, seda parem!“

Gontarp silmitses teda kõhklewalt. Midagi ta sees waidles sellele waatele wastu, kuigi ta seda just ekslikselt ei wõinud tunnistada.

„Naifi mitte!“ kõneles Droll edasi. „Ma wannutan teid. Meirik Laddon ei ole sellest midagi kirjutanud. Ka sellest rääkisime kord. Teie asendate ainult täiwi kasufasse. Nende juure siis ast ei jää. Tu'ewad lapsed. Waba armastus! Niikil lastekaswatus! Ja mis seal kõi weel on. Lihtsalt wõimata. Teie panete terwe asunduse olemasolu kaalu peale. Kõik endiste aegade kommunistlike asundused on seda küsimust wastu puruks läinud. Naised on iseäralik peatükk maailma ajaloo. Enne kolme, nelja aastat ei tohi üksti naine asundusesse ilmuda.“

„Teie waatate jällegi liig kaugemale tulewikku!“ ütles Gontarp otjaesiti kibrutades. „Wäga küsitaw on, kas me seda seisurda niilaua juudame malswal hoida. Esiotsa muidugi peame naised ja lapsed kõrwale jätma, sest et reis põlises metsas neile raste on. Lapsed suretsid teel nagu tärbed.“

„Waadate!“ hüüdis Droll kergemal rinnal. „Naifi mitte! Ainult naifi mitte!“

Siis hakkas ta jälle adressi ära kirjutama.

„Mina reisin homme Wieni,“ ütles Gontarp, nii pea kui lehed läbi waadatud, „sealt Budapesti, Moskwasse, Peterburi, Stokholmi, Kopenhageni, Brüsselisse ja Pariisi. Bordeaux's lähen jälle laewale. Hiljemalt kuni nädala pärast loodan jälle Braklias olla. Jõulu ajal arwan Riost teele minna wõiwat. Teen arwe kõige enam kolmesaja inimese peale. Londonist on umbes 20, New-Yorgist teist niipalju teatatud. Ma soowitsin ega, et ülekaal faksistat oleks. Juba teele pära!“

„Sünnib nii!“ wastas Droll. „Berlini büroo kogub kõige südimine. Wiimased saadan detsembri algul teele, Weg on muidugi lühite. Kas teie ei wõi jaanuari lestaigant oodata?“

„Ei!“ otsustas Gontarp. „Meie peame tingimata ju enne wihma-aega seal olema. Mina pakin lohe kohwi walmis.“

„Teil on weel tund aega!“ ütles Droll ja pistis adressi filehe taskusse. „Lulge kaasa! Lohan teile teie rahawabrikudirektori esiteleda. See mees on selleks nagu loodud. Paraku aga naismees, kuid naise peab ta ssa maha jätma.“

Nad wõidid troska ja sõitsid Põhja-Berlini. Teel wõttis Droll westitaskust tultuue kolmemargalise hõberaha wälja. „Kas wõite tunnistada, et see raha walerahawabrikust on tulnud?“ küsis ta põnewalt.

Gontarp silmitses laimataalt walmistatud raha igast küllest ja kaalus seda ka käes. See oli meistrivõ. Ja ta raputas pead.

Troska peatas wiiekordse maja ees. Droll malsis ja lonkas trepist üles. Gontarp läks talle järele. Kolmandal korral paremat kätt seisis nimi Bahlsen. Droll waotas laks korda lühidalt ja ilhe korra pikalt elektrifella nõõbi peale. Warsti selle järele awanes uks, ja nad astusid tuppa. Noor naine, kelle põlle külles wäike kolmeaastane tütarlaps rippus, tuli neile wastu.

„Tere, proua Bahlsen!“ ütles Droll, kes siin näis hästi tutlaw olewat, ja andis perenaisele kätt. „Nüüd kaotate oma mehe. Siin seisab üks herra Braklias, kes teda soowib osta.“

Naine ehmatas pisut, kuid oli wapper.

„See oleks temale õnneks,“ ohtas ta. „Sila ei wõi ometi enam kauaks jääda. Nad panewad ta jällegi kinni. Ja tegemata jätta ei juuda ta ometi.“

Nende sõnadega liiskas ta elutoa ukse lahti, kus midagi iseäralikku näha polnud. Droll andis Gontarpile seletusi.

„Wististe ei taha teie uskuda, et walerahawabrikus wiibite. Kuid ast on nii. Meie päewil ei tehta raha mitte enam pimedates keldrites. Sellest toast on kisas kõi müüri abil ära lahutatud — selle riidelapi kaudu jõuame sinna.“

Riidelapp läks seest lahti ja sealt ilmus sinises tšöllisepluuses mees, kel õredad walged juuksed ja kenad filmad.

Wabats saanud wang.

Ta seisib seal ranna bulwaril lõõtsuwa meredõhtuule tõmbuse läes ja hingeldas, kui joobnud, kui wäsinud tasmisi astudes, tuitudes jalul.

Wabats saanud — kitsast elust, kindlustusest, wangist, kus neli aastat ta elust ära tulusid, nagu wanad, wastked rahad, mille eest midagi osta ei saa!

Misjughused päewad küll on need wabastuse päewad! Puhuwad kui hea tuul, arawad ulfe kui diglased tõõmehe ja annawad läe kui sõbrad, kutsuwad kui tudumaa ja ootawad kui armsam ootab!

— Leid ma tahan nüüd üles otsida üle uduse kauge mere! mõttes wang.

Ta taga mürises linn, uulitsate laia eluga, uulitsate, kus hiljuti paugub, õigamine, rüselera rahutu inimeste salt fia ja sinna jooksis ning mäsajad soldatid seisid: nagu oleks nad lahingu eel — ärewad — rõõmsad — tuhsed — ootawad! Weel ei olnud kõik punased lipud sehwinas...

Kuid wangid lasti wabats.

Mõtted said wabats.

— Ah diged mõtled mureliste elus! Oh selged sihiwaated sihitumas olemises! Oh puhtad wabaduse ja inimuse ideaalid!

Oh juur wabaduse igatsus: hingetus ja igawas — liikumata wormiliste seaduste ilmas!

Ei enam mõisteta süütaid süüdi.

Südametunnistuse, sõna wabadus!

Need olid kaugeid taewarannad, minu elumõtte õematuses.

Realiteet ei ole enam kui ahel.

Sind ma terwitam, mu hinge wabadus!

Aja waimult.

Laps wiisatasse pesuweega wälja.

Lilly Suburg.*)

„Seal on nüüd see liidetud haridus, wõi kultura, kuidas teda nimetatasse. Rõõwelajaid kaswatawad teie koolid! Põrguüingrid õige oma peenete Salka kombetega. Mina oma lapsi enam koolidesse ei saada. Räägu nad isa jälgedel ja jäägu eestlasteks!“

Seda üteldes nuustas Metsatalu peremees kätutäie, wiiskas plärts pörandale, derus palja jalaga laiati, tehitas pütsa küll pahemalt, küll paremalt poolt üle niude ja astus üle toa läwe õue peale kus see fia sõnik tal läbi warwaste lirtus — on ju talu õue sigade, wasskate ja kanade tallermaaks — muidugi E e s t i m e h e kohaselt.

„Sa, jah,“ ümifugi kibellonna kooliõpetaja, kui Metsa talu peremehele toast järele õue sammub, „kas Mats wõi faks, aga Jumala pärast mitte haritud wiisakate kombetega eestlane. Oli juba enne seda toledat sõda eht talu Matsile raste dige hariduse kasu, mõju ja wõimu ära seletada, mis weel nüüd, kus dige kõrgema kultura kandjad kui tiigrid ja metsähärgjad üksteist lõhuvad, kultura produkti, inimese waimu kõrgemaid sünnitusi, ilmsüüta rahulikkude ilmatodanikkude todusi oma jalgade alla tallates, purustades, põletades, hirmsamine kui muiffse aja metselanikud seda teha mõistfid. Kuidas seletad nüüd weel Matsile, kes lapse pesuweega wälja sigade ette wirutab, hariduse kasulikkul külge, kuidas tõfise wiisakuse, millea inimene ainult pool inimest on, ära — ja fiksli peame meie, kooliõpetajad, laste peastimifels toorusest ja rumalusest, seda teha katsuma, on see ju meie kohus.“

„Nii, puhate siin natukene jalgu — luni perenaene ta midagit kõhu jaots muretfseh,“ käsib peremees, küllalifst maja seinä äärsele pingile juhtides.

Kooliõpetaja waatab poolwiltu pingi poole.

„Kas me parem nurmele jalutama ei lähe — näelfin heamelega teie toredaid põldusi.“

Peremees muigatab mõtki: Ja, jah, kanad on pingi

natukene ära patertanud — salfa kuubes mees ei wõi sinna peale istuda — määrab pütsid ära. Aga, kulla sõber: kus fitta, seal faja — kas seda Eesti wanafõna tunneste,“ ütleb peremees, küllalifega juba õue pealt põldude poole sammudes.

„Dige küll, austatud peremees. Aga igal asjal ja olewusel olgu oma koht — sõnniku ase olgu ifta laotas ja nurmel, kuna inimesel ta oma puhleruum istumifels ja fõndimifels jäägu,“ lausub kooliõpetaja mahedal toonil.

„Itta faks mis faks!“ mõnitab peremees juba tare-dama hääleaga. „Kust see talupoeg seta aega wõtab, et enefele ruumifi puhastada? See toreduse töõ jäägu faks-hooleks ja asjaks, kellelel selleks aega küllalt on, nagu teilgi, koolmeister,“ urifeb peremees habemesse.

„Urge pahandage, armas sõber. Igal asjal on faks külge. Räägime parem asja kannatlikult ja sõbralikult läbi, fiks saame eht selgufele. Rääge, siin toreda rutki warjul, traawi talbal, oleks just mõnus istuda ja juttu puhuda.“

„Minugi pärast. Täna, pühapäewal, on ta minul rohkem aega wedemifels.“

„On ju õigus, et meie oma praegusi weriwaenlast, fakslast, wihtame,“ algab kooliõpetaja, „aga kole waleste teeme, kui meie tema nimel ta kõit wiisakat elukombed, puhtufe ja hea korra enefest ära wihtame. Sa koguni efsitus on, kõite seda, mis meie „peeneteks“ ilu kombeteks, pilgates faksufels nimetame, faksstele nagu süüts anda.“

„No noh, kust meie kadatad neid fiks õppinud on, kui mitte faksstelt?“ fahwab peremees wabele.

„Digus küll. Need wälifed kombes, mis need Eesti-rahwa liikmed, kellelel mõistus peajudest alla saapafäär-tesse wajunud, kes ei oma ema teelt, ega ta mingit wõerast teelt õigesti rääkida ei oska,“ tohmetult ja wildakalt järele ahwiwad — need tulewad fakslastest meie elulma. Aga see dige wiisatus, mis, nagu Goethe ütleb, „armastufega sugulane on,“ tuleb haritud mõistufest ja südamest.“

„Jälle see haritud, haritud! Mis on see haritud? Mina ei näe ses ifta midagi muud, kui fakslaste peenet wedemifst toredaste wäljaehitud eluruumides, upfalat ümber-käimifst meie talurahwaga, riittega hõlpimifst, ja seda kõit teewad meie lapsed neile järele, kui nad mõne aasta koolis käinud ja haritud on! Pagan wõtku seda haridust, kus lapsed enam oma wanemaid ei mõista austada, nagu meie küllakaupmehe tütar, kes enam oma wana emaga linna uulitsal ei taha koos käiagi. Waata mul „peeneid“ kombes, faksste haridust, „ptuih!“

„Dalun wäga, ärge saage jälle pahafels! Lubage mind edafst rääkida. — Efsitels antafse fakslastele waleste au, kui kõit peened elukombes ifta ainult nende sünnitufest aetafse. Germanlastes, need wanade teutonide järeltulljad, on oma peenemaid wiiffid ligimifstega ümberkäimifst prantslastelt wõtnud ja aimawad neid praegufsti weel ifta järele. Meile on nad elukombetes ainult wahlükütid — fests et prantslastes meilt liiga kaugele elawad, fakslastes meil aga sundijateks, koormateks laelas lasuwad, kellede mõju all meie igapidi elufseme.“

„No jah, no jah! Mis minagi muud arwan.“

„Aga mina räägin kogunigi teisest haridusest. Kui teil, armas peremees, weel läbemust oleks mind kuulata, fiks toofsin teile faks perekondifku elu meie ligikonnast filme ette, et nendes wõrrelda wõiffite, misjughust eluõnnest tõfifst haritud waimust wõrfjunud elukombes luua wõiwad, kui tühine, tagasi tõulaw aga harimata eht wildaku haridufega inimeste maja elu olla wõib.“

„Sea küll, hea küll! No pajatage fiks ifta omal wiiffil weel edafst — mõistan, mõistan, kuhu poole fihite. Unname eidele ta weel lõune walmistamifels aega — tahan kuulata. Teifst pean ma ifta natukene rohkem lugu, kui mõneft teisest koolimehest.“

„Tänan,“ ütleb kooliõpetaja wiisakalt. „Kui fiks lubate ja ta juba ära mõistate, feda ma arwan, fiks pole suurft fiksjuhatusft waja. Põõrame oma waimufilmi, nagu te õigeste armate, Wäe Mihkli talu poole. Rääfin weel eila seal ja tuln seal nii kõrgendatud meeolus, nii õnnelikude

*) Eesti wanem naiskirjanik.

tundmustega tagasi, et ennast nagu maapealsete hädatoobaste üle kõrgele ära tõstetud tundfin olewat.

„Ah, ah, ah! Pole ju ime, et seal ilusa ja rikka Elsa juurest nii waimustatult tulite.“

„Pole teil, austatud peremees, mitte täieste õigus. Kas mitte Ma Sansu Rati priiskem ja ta poole rikkam ei ole, kui Mäe Elsa. Aga tema wanemate talust tulen alati nutra meelega ära. Seal leian alati, mis mu tundmuisi haawab: mustus, korratus igas ruumis, lohatus riietes, jäme, hoolimata töönetoon üksteisega ümber käies. Isa käritab poega, teba tööle sundides, poeg tõreleb jonnakalt vastu, isale tõlbmata sõnu üteldes. Ema nägutab tütar, see wingub igal sammul, iga samm näitab tal ema käsul raste astuda olewat. Lauale kantakse liude täied raswasi toitust, aga et toit korratult läbi segi, ilma katmata lauale seatakse, wastikud töned, üksteist külalise ees alandades, teenijaid sunnates j. n. e. sööma cega weel meelewastastamiseks teewad, siis tunned ja ennast seal nagu wõrri wõderaste inimeste seas wiibiwat, tust ja küllalt ruttu põgenema ei pease. Ja poeg on ometigi ta kroonu linnatooli läbitäinud, tütar niisamuti linnatütarlaste kooli läbi teinud, aga mõlemad on nad oma koti peal ühe tuttawa kingsepa põningu lambris korteris olnud. Pühapäewade jaoks on neil toredaid ülikondast, mida nad küll moodu järel, aga mitte hea maitse kohaselt kanda ei oska. Neil käiwad ta mõned ajalehed, uuemad Eesti raamatud wedelewad neil riulitel, neid õstawad nad enam toreduseks, et oma rikkust näidata. Näagiwad ta ikka meie maal walitsejat kahte wõderast teelt, ometi puudub neil täieste iga arwustuse wõim pahade olete ja tegewuste kohta. Ühesõnaga, nad on koolides käinud, aga nende waim ja südamed on käitsa harimata jäänud.“

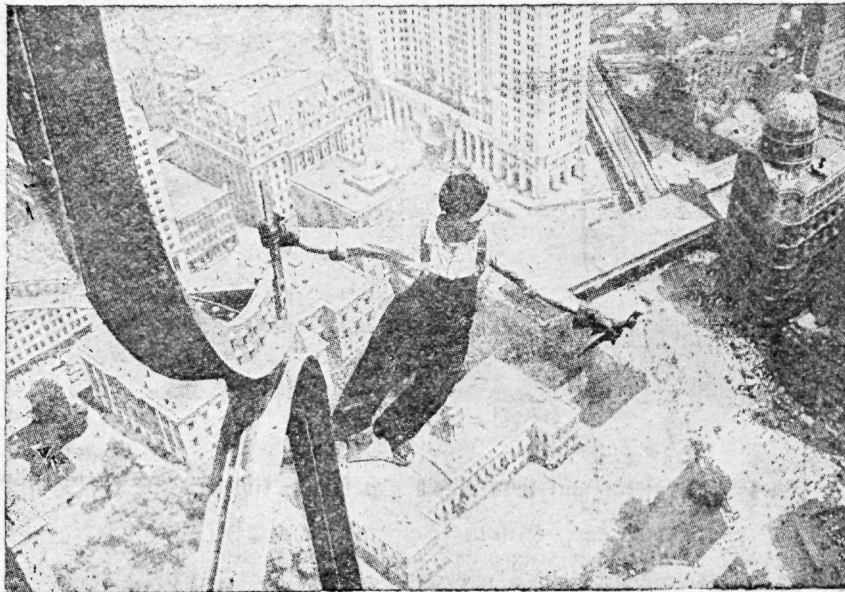
„Aga nad on ometigi eestlasteks jäänud?“ — kinnitab peremees pool küsides.

„Ei,“ wastab kooliõpetaja natulene arglikult, nagu kardaks ta haawata, „nad on, hoolimata koolides käimisest, harimata talumatsidets jäänud.“

„Aga Mäe Mihkli lapsed on kadakaslasteks kaswatud, kes nüüd terve maja elu ära safsastawad, ta nõrgad, järelandwad wanemad“ — tõreleb peremees.

„Kogun'gi wildat arwustus: nad on waimu, südame ja elukohete poolest haritud eestlased. Tütar on Eesti tütarlaste gümnaasiumi Tartus läbi teinud, poeg sealhambas realkooli ja et neil kuldumust põllumajanduse poole on, Elsa Sakapuu perenaeste koolis käinud ja poeg Jaan Wabe põllutöö kursustel. Kõrri peal on nad ühe Eesti haritlaste peretondas olnud. Juba kodunt on neil wanemate poolt tubli hariduse järg pandud. Isa kord, puhatus, õiglus ja kaastundmus ligimeste hädade ja waewadega on nende wanemate loomuse anded olnud. Isa, mees on ikka tublide hoonete, põlluriistade eest muretsenud: neil on praegust juba toit tarwilised niidu ja wiljapõskmise masinad, puutöö paremad riistad ja sepihodagi, milles nad hobust ise rantawad ja majandusele tarwilisi raudriistu walmistawad. Ema, naene korrab, puhastab ja ehib maja sisemisi ruumisi, milles tal nüüd ju õppinud tütar abiks on, nagu poeg isal. Nende aiad ja õue särawad puude ja lillede ehtes. Seal näitab nii kuhjani tööd olewat.“

„Muidugi, muidugi! Rust nad siis kõige seda aega selle safsa toreduse ja puhtuse rawitsemiseks wõstawad. Ema

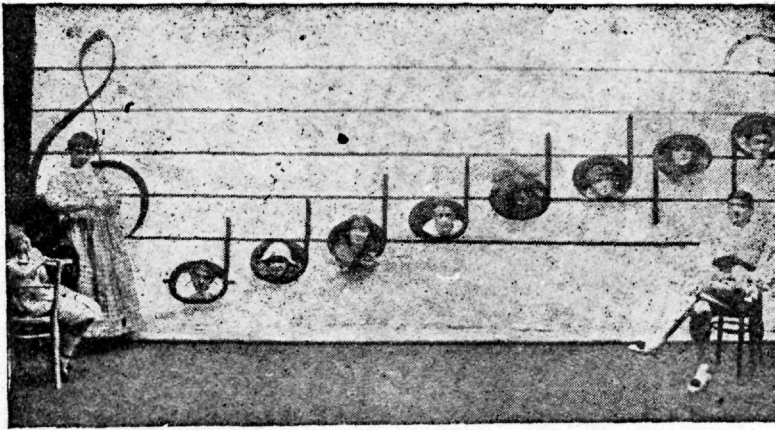

New-Yorgis. Ehitustööline peab töötama panewas kõrguses, uue maja 32. korrast akna kohal.

ja tütar, ta isa pojaga käiwad alati nii toredates riietes, et päris sa'fad kui safsad.“

„Ikka seesama kisu jutt!“ hüüab kooliõpetaja juba kannatamata. „Kas teie, austatud peremees, meie esimehe ehteid; kõrge sõlgesi, reessi, raharidast helmehelme wahel, kõiki neid imetlemise wäärilisi siidi lõnga ja kõrge litrettega tiikanduse rätikute, põlled, kottide peal, kui ta meeste, tead mis suguste terawate orakestega taari kannude, uurikute, kirskude ja karpide peale põletatud kujutusi wanawara korjanduses näinud ei olegi?“

„Nägin kah seda kirjut kogu wõljanäitusel. Aga mis puutub see Mäe Mihkli maja ehtedesse?“ — „Meie näeme sellest meie esivanemate pärandusest, kuidas ta meie esivanemad kaunidust on rawitsenud iseenda kui ta oma maja kraami ehtimise eest on hoolitsenud, kuidas see himu, niifugune elumõnuse rawitsemine nende loomuses on juurdunud. Ja niifuguse ilu armastuse kõrwal pidi juba ta hea majatõrd käima ja see toit kottu on tunnistuseks nende juba üsna kõrgest hariduse astmest. Sa neid himusi ja kuldumusi ei ole isegi kole pärisõrjuse aeg Eesti loomusest ärahäwitada jõudnud — kes meie rahwa liimetest wähegi parema seisukohale jõuab, see katsub ta iseennast, kui ta oma ümbrust nägusamaks, korrapäralisemaks, hariduse wäärilisemaks, a ja n d u e t e k o h a s e m a t s muuta. Nii ta Mäe Mihkli peretonna liikmed ühes waimus ja nõus. Aga mitte ainult wälispidi ei püüa nad oma elukorda libistada ja kui silmatirjaks ilustada, waid nende wiisid ja kanded üksteisega ümberkäies on nii südamlikud, nii armjad: koolitud poeg oma uuemate tarkustega austab isa elu kogemisi, see jälle wõtab poja uuemate põllumajanduse tradust peale põhjendatud nõuandmist lahelt vastu. Ema ja tütar talitawad ja kujukad riideid ja teedawad toitust, rawitsewad maja elajaid ja aedu kui kaks armastajat õde ühes nõus ja jõus tähtsaks. Sa puhkaegadel on päris kallis nende seas wiibida, nendega tuumalaid kõneci wahetades ja puhkaegast ei ole neil puudust, sest et nad omad majatalitused nii korra järele on sisse seadnud, et seal töö ja tegewuse õfimisega ilalgi asjata aega ei wiibeta. Nüüd töötawad nad libedaste haawatulele sidadeid ja riideid, poeg ja tütar käiwad põgenejate eest hoolitsemise selsis. Nüüd õhwerdawad nad oma puhkaegade

Elaw hääleredel. Inglise teatri uus „trit“.

mõnused: heade raamatute seltsi kas wanematega koos, või ühinda. Peale selle lugemise, laulu ja mängu harjutused naabruse noortega s. o. viimast ravitsevad nad niisid arwemini, aga üsna hooletusse ei jäta nad laulmist ja muusikat ka, mis eluhuvipi ka kurwal sõja ajal peenedab ja süwendab. — Nii loob see perekondlik elu järelaimamise väärt eeskujutõlise südame ja mõistuse poolest haritud irimeste elukombete ja viiside väärtuses. Ja ületohut teeb igaiüks, kes neid kadafatsteks sõimab. See wiskab lapse pejuweega wälja — tõstib haridust wihatu d waenlase pärast põlates.“

Metfa talu peremees tõsis pead raputades ülesse, üteldes: „nüüd lähme lõunete, perenaine on nüüd muidugi ka juba oma talitusega walmis.“

Kirjad sõjawäljalt.

Olime hiljuti kodumaal käimas ja saime sealt niisuguse mulje, mis wäga meie südant rõhub.

Kodumaa õrnem fugu näikse wäga ärewalt seal olemate Wene soldatitega ümber käiawat, nii et juba mõned abielu naised, kellel mehed praegu kaitsekraatwis wiibiwad ja igatsehes seda aega ootawad, mil see tund tuleks, et jälle oma naist terwitada wõiks, ka sellest osa wõtawad. Muidugi mitte kõik. Aga siiski soowime weel neile, kes sellest wabad on ja tihladega ümber aelenud ei ole, et argu unustagu kõlbuse piiri filmapilgukski ära, argu lastu oma süütaid, puhtaid ja aujaid waateid mitte riisuda, sest sellega ühes kaob ka siidamest tõsine õnn, tõsine rõõm ja puhast selge armastus ja terve eluaeg piirab teid ainult tiirastus ja suguline iha ja Cesti mehed ei waata enam niisuguste illete lätnud neiude otja ega wõta et sinud naise omaks. Nii siis soowime weel lord õigetele palju tuhat terwit ja palume kirjawahetust. Salkkond Cesti sõjamehi.

A. Pook, A. Kõwamees, E. Ois, J. Surbel, P. Kael. J. Pais *).

Terwitame kõiki Cesti neiust ja soowime kirjawahetusele astuda. Wastame kõigi kirjade peale. Palume, saate meie kirjandust; mis teil enam tarwis ei lähe, wõtame meie tänuga vastu. Cesti õed, ärge unustage oma wendi, kes kodumaalt kaugel lahinguwäljal on!

Cestlased N. N. Siberi kätt polgust. J. Pahlberg. M. Dunapu.

Terwitus tegewast sõjawäest. Terwiti siidamliisi, saadame kõigile kodumaa õekstele, kellel kaas-

* Niisuguse siisuna kirjasti tuleb meie sõjawäljalt igapäew. Ruumipuudusel wõime nendest ainult ühtikud lühendatult awaldada. E. t.

tundmust on oma sõjas wiibivate fuguwendade wastu. Neid paluksime siidamest ka meile, meelelahutuseks ja kurbade juhtumiste meelest eemale peletamiseks — midagi waewaks saata wõtta. Olgu siis kirjandust — ehk kirjasti — kõigile oleksime wäga tänulikud. Ühtlasi soowime ka teile — elamiseks — kõigeparemat jõudu ja edu wabas Cestis“... Rich Lumi.

Tegewast sõjawäest ütleme siidamliisi tänu kõigile waba Cesti kodanikudele, kes meile Cesti ajakirjasti saadawad ja meid sel kombel nii kui põlifest metfast otstawad, meie mõtteid uueste kodumaa poole pöörates. Palume ka edaspidi meie peale mõelda. Kirjutage meile kodumaalt ja saate ajalehti wõi mõnda muud kirjandust. Soowime kõigile luge jatele tuhat terwit. Oitfegu uus elutewade meie Cesti õuedes. Kõige austusega Cesti sõjamehed Wasfli Ekte, Aleksander Nõu.

Ruidas meie haiged, haawatud sõjamehed elawad!

Jõudsin hiljuti hawamise tagajärjel kodumaale parandusele. Ja kui esimene siid sõjawäelema juures elamise lubatõbe wõtsin, juhtusin nägema haawatuid, haigeid, keda haigemajadest ühes kuuks kodu parandusele oli määratud — keda aga siid jõudes kobe oma sõjawäe osasse tagasi saadeti — mingisuguse uue määruse põhjal, ilma et neid arstide poolt ülewaadatud oleks, on nad weel teenistuse wõimulised, wõi liiguwad ainult waewalt jalul, ja ilma et nad oma kodutohta ainuteisti külastäiku oleks saanud teha! — Kurb!

Sõjawäljalt — mitmetel kolme pika aasta piinade järele — haawatuna — haigena lahtudes, oli kannatusi palju ja raskeid. Ruid hambaid koku surubes. piititi neist üle saada, lootuses, teades, et eel seisab puhtus, rahu, parandus, kofumine, kus kauaegse walu ja waewade järele jälle wabalt wõib hinge tõmmata, muretalt puhata ja üle mitmete pikkade aastate (isegi üle 5—6 aasta mõnebei) jälle wõimalus, olgugi lühitjeks ajaks, oma kodutohta, omakseid näha!

Ruid palju on muutunud ajaga, mis sõjawäljalt, kes rahulikust elust aastade wiisil eemal, teadmata. Mul on selgeste meeles sõja algus-ajad, kus haawatuid, haigeid wõdeti wastu siidemaal siidamliise kaastundmuse, osawõtlitusega, kus igas hallis kannatajas kangelast nähti, kellel küllalt hea ei mõistetud olla, küllalt wastutulelit, tundeit! Tarwis oli ainult sõjapiirkonnast wälja jõuda ja waimustatud siidamliitusega lanti kannatajaid kätel!

Nüüd ei ole enam nii efiagne waimustus sõjarastuste all kadunud, siidamliitus, osawõtlituse oma rastuste, hädade all lämbunud. Nüüd wõib sõja piirkonnas seltsimeestelt — esimestest ja järgmistest siidumise-edasfaate-punktidest osawõtmist leida — kuid mida laugemale sõjapiirkonnast eemale, seda kümemaks, osawõtmataks muutub ümbrus.

Haigete, haawatute rongid tulewad igapäew, kuid haigemajad on wiimase wõimaluseni täis ja linnast linna kihutawad rongid, kofta otfides haigetele. Tuleb elaba rongides nädalatekaupa, haawad seisawad siidumata, arstiaidi ei ole mingisugust. Sagedaste ei ole ifegi sanitar-rongifi, kus iflagi sanitarid, õed, welskerid, wõib olla ka arst leidub, waid weetakse haigeid harilikude prahirongidega, mahutatatse haigeid 30 ehk enam wagunisse, keegi, kes omal jalal liituda jaksab, on waguni sanitariks, et teistele haigetele toitu, wett juu. tuua, ja asi leitakse üsna hea olewat!

Sagedaste tuleb linnades seista terve nädal wagunitest, sest et kuskil ruumi ei leita.

Rumunia sõjaliniitl ärastõites, seifime Wladimirskas, Galitsk, Keinik, Odeskas ja Ekaterinoslawis, enne kui ulualust leidmise. Kuid see oli veel õnnelik juhtumine, sagedamine tuleb veel sõita paljud linnad ja seista nädalaid enne kui ulualust leirats, tuleb aga küllalt ka seda ette, et haigemajadesse ei pääfegi ja lõpuks kuskil linnas tohtri poolt kodu parandusele lastaks, sinna jõudes kihutatakse aga nad kohe mõne uue täsu põhjal ilma arsti ülewaatuseta oma wäo-ajasse tagasi, nagu nüüd sündis.

Sähtsamad haigete, haawatute, edassaatmise jaotamise punktid, Odeskas, Ekaterinoslawis, Riiewis jne. on sanitar-rongidega täidetud. Haiged, haawatud wedelewad sanitarjaama esisel uulitsatel, hooiwidel, barakid, palatid, suured selletohasid ehitused on wiimase wõimaluseni täidetud, kõik ootawad wõimalust edassõitmiseks. Kuid seda wõimalust on väga raske saada ja ehk küll päewas mitmed rongid wälja saadetakse, on siisõitwaid rongi ometi rohtem, ja haiged ootawad päewad, nädalad pörandal ehk uulitsal leides, sagedaste sõmata, joomata!

Onn neil, kes omal jalal liituda jaksab. Peiab ta juba siis süüa ja juua omal ajal, leiab ka wagunid, et ära sõita; kuid waewalt suudetakse kellegi poolt tähelepanemist pöörata haigete peale, kes, wõib olla, juba pikemat aega kuskil seina ääres lamab, süüa-juua kilendab ja haigemajasse paigutamist ootab. Need jääwad pea igast rongi maha ja jagedaste päewad läbi sõmata, joomata.

Kui ma Odeskas ühel ööl weel enne rongi ärastõitu hulga haigeid leidisin, kes juba pikemat aega tähelepanematalt oodanud, ja neid arstile näitasin, saadeti nad küll filmapilt kanderamidel wagunitesse, kuid arstide ei erutanud see nähtawaste sugugi. — „Mis wõin ma üksi teha igapäew 7—8 saja haigega!!!“ Ja ma olen kindel, et seal peale leide weel igapäew küll haigeid wõiks leida, kes samuti kannatawad, ilma et kellegil aega oleks nende peale tähelepanemist pöörata.

Elu haigemajades, kus haiged, haawatud sõjawäelased juba igapäewast arstiabi saawad, korraldawad haigete poolt selleks walitud komiteed, kes muudugi juba terwemaks saanud haigetest koos seisawad.

Onna wahel ametite ärastõimisel walwab üks toiduainete korralduse saamise, toitmise ja kõõgi üle, teine haigemajast lahkumate korralduse ärastõimise ja kõõgi tarbeainete, riiete, saabaste jne. saamise üle, kolmas haigete lugemise materjali, ajalehtede jne. korralduse saamise üle jne. nõnda et haigemajades wõibimine ja seal parandamine üsna rahuldaw on. Kuid ta siin tuleb sagedaste wanema arsti läätude ja haigete wahel selendusi ette, mis ka selleks walitud komiteedel raske lahendada.

Nii saadetakse wanema arsti käsul kõi haiged, kes juba, olgugi waewalt laskudega, omal jalal suudawad liituda, komisjoni, kes nad haiguse järele otjastades 1—3 kuuni kodu parandusele laskeb.

On aga sagedaste haigeid, kel mingit kodu ei ole, on näituseks poisimees ja ilma wanemateta, on aga ka neid, kelle kodu ja omaksed waenlaste käes ja kel nüüd haigena haigemajast wäljawisatult tubugi pole minna, ulualust ega ülespidamist leida, sest et kõigelergema töötegemiseks ta weel mitte küllalt kõbulil pole.

Komitee katsub asja lahendada, kuid peab ka wanemale arstile õiguse andma: tuhanded haiged, haawatud ootawad jaamades wagunitest, wedelewad uulitsatel ja neile on tarwis palatist wabastada, et neid mitte uulitsale ilma arstiabi surra lasta.

Loodetakse, et haige, kodumaale jõudes, kuidagi ikka ära elada saab, kuigi tal ka omaksed puuduwad.

„Kui meie südamed lord üksteist leidnud on, siis ei jää muud, kui ka käed ühendada!“
„Jah, aga mis hakkame me tühja kätega peale?“

Dearõhtu pandakse kroonu sõõgiraha peale, kuid õpetamata jä taks see, mida süüa, et 75 kopikuga päew ära elada. Praegu, kus $\frac{3}{4}$ naela leiba päewas saab, ei tea tõeste, mis ülejäädawaga osta saaks, ehk millega korteri eest makssta, mille eest p su pesta lasta jne. ehk millega ka see kuu kuni $1\frac{1}{2}$ kuud elada, enne kui heaks arwatakse sõõgiraha maksma hakata.

Lihtsam ja õnnelikum on siis tõeste nende haigete lugu, kes juba töödõimulised on ja seda sellepärast lihtemaks ajaks parandusele on lastud — need saadetakse lihtsalt kohe oma sõjawäe osasse tagasi, küsimata, kas terwis seda lubab wõi mitte, ja tähelepanemata jättes igasugust haigufetunnistust ja arsti määrusi.

Saawatute ja haigete sõjameeste elu ja hoolitsuse korralduses on palju tööd ja selle peale peats türelt tähelepanemist pöörata, need kelledeesse asi puutub.

G. Bruel.

See figa Moren.

Guy de Maupas sanki: naljakutt.

1.

„Tead mis, sõaer,“ ütlesin ma Labarbile, „ja ütlesid praegu kolm sõna: „see figa Moren.“ Tont wõtku, mis ei ole ma kuugi kuulnud, et Moreni ilma „seata“ oleks meele tuletatud!“

Labarb, praegune saadik, sõnas:

„Kuidas? Sa ei teagi Moreni lugu, kuna ise seal pärit oled?“

Ma tõendasin, et ma Moreni lugu ei tea. Siis õerus Labarb täna ja hakkas kõnelema:

"Sa tunned ju Moreni ja mäletad wäga hästi tema fuurt magafini?"

"Ja wäga hästi!"

"Siis saagu sulle selgeks, et 1862. wõi 63. aastal Moren sõitis umbes kahets nädalaks Pariisi lõbustama, kuid sel käändel, et sealt kaupa osta. Sa tead, mis tähendab wäkelinna elanikule Pariis? Tulekahi weres! Igal õhtul teatrid, kallistused, lõbu. Muutud hullumeelselt! Ei näe peale trikoos tantsijannade midagi. Ja siis need detolteritud näitlejannad, ümargused jalad, lihawad õlad — ja kõik see on nii lähedal, kae all, kuna sa ometi ei julge, ei tohi seda kõike puutuda. Naitsed kord, teine, teisejargu sõõki — ja jälle koju, täis suudluste janu, täis ärewat meelt.

Nimelt farnafes seisutorras oli Moren, kui ta la-Rochelle'i jaamas kiirrongi peale istus. Kell oli 8 nelikümme minutit õhtul. Üritatud, enesega mitte rahul, tõndis ta määratus Orleansi watsali saalis — ja jäi äkki, kui taewast mahalangenud, noore naisterahwa ette seisima, kes kedagi wanaeidelest kallistas. Naisterahwa loor oli ülewal ja waimustatud Moren fofistas: „Tont wõtku, kui ilus!"

Sätnud eidefeseaga jumalaga, läts daam teise saali; Moren tema kannul; sealt läts daam platwormi peale; Moren tema kannul. Siis läts daam tühja wagunisfe. Ra Moren oli seal.

Kiirrongil on rahwast wähe. Mafin wilistas; rong liitus. Nad jäid film-filma wästu.

Moren neelas raami filmadega. See oli kõrge wal-gewereline neu umbes 19 aastane. Sa mähtis jalad toltu ja heitis mogama.

Moren küsis eneselt: „Kes ta on?" Ja tuhat arwamist hiilis tal pähe. Sa kõneles omale: „Ma olen paljudest reisirahwastest wagunis kuulnud! Wõib olla, et nimelt üks neist juhtumistest minu peale langeb? Kes teab? Peab aga ainult julgema olema. Seft Danton kõneleb: „Julgust, julgust, julgust!" Ja, kui mitte Danton, siis Mirabeau... Siiski, see on ükskõik. Kuid mul ei ole julgust, selles on peahäda... O, kui me mõistaksime, kui me mõiksime lugeda südamest! Wean kih'a, et me igapäew õnnest mööda läheme, ilma et sellest aimaksime. Sal oleks ühest liigutusest küllalt, et mulle mõista anda, et ta seda tahab..."

Siis hakkas ta kõitfugu wigurisi wälja mõtlema, mis teda wõidule wiiks. Sa tujutas omale ette, kuidas ta rüütlilikul kombel temaga tutvuneb, temale meele järele püüab olla, kuidas elaw kõne mingisuguste awaldustega lõpeb ja ta... sellega, mida ta ihlab.

Jõudis õõ, aga ilus daam magas ilkagi, kuna Moren kõitfugu plaane autas. Koitis, — ja juba heitis päite oma esimele kiire harifondil magaja näo peale.

Daam ärkas, istus, waatas Moreni otja ja naeratas. Sa naeratas, nagu kõik õnnelikud naisterahwad, meeldiwalt ja rõõmsalt. Moren wärises. Ei ole kahelust, see naeratus on temale määratud, see tagasihoidud kutse, märk, millest ta unistas ja mida ihlas. See naeratus tähendas: „Kui loll te olete, kui narr te olete, kui arg te olete! Istute, nagu pall eilsest õhtust saadil! Waadate mu peale, kas ma ei ole ilus? Istub film-filma wästas ilusa nais-terahwaga kogu õõ, ilma et midagi tawatseks, lollise!"

Daam naeratas talle wästu; aga Moren kaotas pea, otkses sõna, mis oleks tohane awaldada. Kuid pea oli tühi, tühi! Siis waldas teda argpüks häbematus, ta mõtles: „Noh, ükskõik, kui juba, siis juba," — ja targas wäl-jafirutatud käte ja huultega daami peale — ja, teda lä-perdabes, suubeldes.

Kutjades appi, karjus daam täis hirmu, targas ist-melt ja, uft awades, wehkis kätega, targas siis sel ajal wälja, kui Moren teda sabast pidabes, kogeles: „Preili... preili!"

Rong jäi seisima. Rats konduktori targasid naiste-rahwa appihüüete peale kohale — ja daam langes nende kätte wabele, fofistades:

"See inimene tahtis... tahtis... mind... mind..."

Ja — kaotas mõistuse.

See oli Mose jaamas. Wahipeal olew shandarm pidas Moreni kinni.

Kui õhwer meelemärgusele tuli, andis ta kohaseid näiteid. Lehti protokol. Ja waene kaupmees jõudis kodu ainult õhtul: teda süüdistati kõlbluse teotamises feltkond-lises kohas.

2.

Sel ajal olin ma „Scharanti Sähe" peatoimetaja ja ma nägin Moreni igal õhtul kohwimajas, kus harilikult kaupmehed käisid.

Järgmisel hommikul peale seda juhtumist tuli Moren minu juure, et nõu pidada, mis teha. Ma ei warjanud tema eest, et see lugu halvaste lõpeb: „Sa oled täieline figa. Nii ei tohi end iial pidada!"

Sa nuttis. Tema naine tegi hirmust skandali; ta nägi end juba sisse katunud, autu inimesena, kellega tut-tawad midagi tegemist ei soowi teha. Lõpes isellega, et mul temast kahju oli. Ma kutsusin oma kaastöölise Riwe, terawameelse advoladi, kohale, et temaga nõu pidada.

Sa kästis mind prokurõri juure minna, kes minu tut-taw oli. Ma saatsin Moreni koju, aga ise lätsin sinna.

Samalt sain teada, et teotatud noor naisterahwas oli — Henriette Bonnelle, kes Pariisi tunnistuse järgi sõitis, milles ta kooliõpetajannaks oli tunnistatud, et ta waene-laps oli ja suisel wahajal oma rikka onu ja tädil juures Mose'i oli.

Õsäärani halb oli see, et neuu onu juba Moreni peale kaebtuse oli sisse annud. Kuid prokurõri lubas asja lõ-petada, kui kaebtus tagasi wõetakse. Seda meie tahtsimegi.

Ma lätsin Moreni juure, kus ma teda woodis nägin, äritusest ja tartusest haige. Sa naine, kõrge, kondine, äge wanamoor, kirus teda wahetpidamata. Sa wiis mind magamisetuppa, mulle otse näkku karjudes:

"Seie tulite seda figa Moreni waatama? Seal ta on, waadate seda häbemamat!"

Ma asusin kõhelbes fängi ette.

Ma teatasin Morenile asjast, ja ta palus mind kan-nataja sugulase juure sõita. Kohustus oli halb; kuid ma olin nõus. Waenete kinnitas:

"Wannun sulle, ma ei suudelnudki teda! Issanda nimel!"

Ma wästasin:

"See on ükskõik, sa oled ikkagi figa."

Ja wõtsin 1000 franki, mida ta minule tarwitada andis.

Kuid mul ei olnud fiiski julgust ütsinda neuu sugu-laste majasse ilmuda, ja ma palusin Riwed mind saatma tulla. Sa oli nõus, kuid sel fingimisel, et me koge teele lähemine, seft tal oli homme la-Rochelle'is tähtis asi ees.

Ja umbes kahe tunni pärast kõitstafimegi külas ilusa wäitse maja utse taga. Utse awas noorute tütarlaps. See oli muudugi tema. Ma fofistasin Riwele:

"Kurat wõtku, ma hakkas Morenisti aru saama!"

Tütarlapse onu, Tonelle, oli õnnest kodu, pealegi oli ta meie ajalehe lugeja ja poliitiline poolehoidja. Sa wõttis meid laialilaotatud kätega wästu, terwitas meid, surus me kása ja sai waimustatud, et oma juures kaht oma ajalehe kaastöölisi näeb.

Riwe fofistas mulle kõrwa:

"Ma mõtlen, meile õnnestab selle sea Moreni asja joonde seada."

Neiu tuli sisse ja ma asusin asja juurde. Ma hak-tasin skandalist kõnelema; ma suurendasin seda alandust, mida noor tütarlaps peab tunda saama test seda müra, mis farnane profsefs wõib tekitada, seft et keegi ei ufuts, et siin lihtsa mufuga on tegemist.

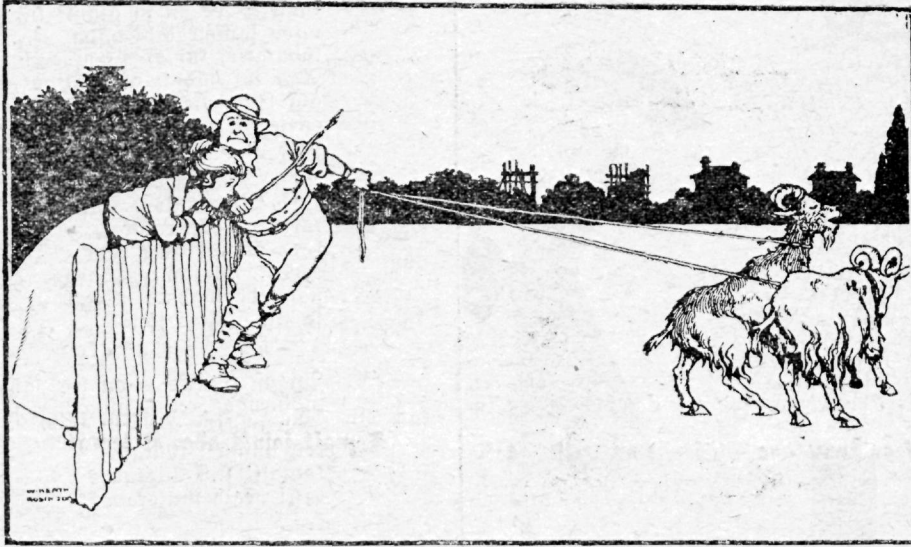
Wanamees kõheles, kuid ta ei wõinud ilma naiseta midagi õfustada, kes ainult hilja õhtul pidi kodu jõudma. Ütki hüüdis ta rõõmsalt:

"Kuulate, suurepäraline idee. Ma ei lasse teid äro, ma jätan teid oma juure. Et sõõte õhtust ja olete õõse minu juures; aga kui naine tagasi tuleb, siis loodan, et toltu lepime."

Riwe oleks wästu waielnud, kuid soow seda figa

Rahetus.

„Sah, lahju, preill, et ma ise ka loom ei ole: sööfin parem ise köil selle heina ära, kui et kindla hinna eest toitlustomiteele annalfin!“

Moreni lahti päästa, pani teda järele andma, ja ma võt-sime ettepaneku vastu.

Onu tõusis hiilgawa näoga ismelt, kutsus neiu oma juure ja pani talle ette, meiega ühes, ümbruskonnas jalutada.

„Tõstjed asjad jäävad homseks!“ hüüdis ta.

Niive kõneles temaga poliitist. Mis minusse puu-tub, siis jäin ma maha ja olin ühe sammuga neiu kõrval. Ta oli tõrge, weetlew, nimelt weetlew!

Lõpmata ettevaatlikult kõnelesin ma talle juhtumiseft, mis temaga sündis, püüdes neidu oma poole võita.

Ta kuuldas sarnase inimese välimusega, tes selleft nalja tunneb.

Ma kõnelesin talle:

„Mõtelge kõigist neift halbustest, mis sellega seotud! Te peate tohtuise ilmuma, peate kõitide inimeste ees kõ-nelema selleft hirmsast juhtumiseft wagunis. Noh, kõne-leme isefestis, kas te ei oleks teinud parem, kui te ilma mingisuguste konduktorideta, sellele häbematale tama paika näidates, lihtsalt teise waguni oletsite läinud?“

Ta hakkas naerma.

„See on köil õigus! Kuid, mis te tahate? Ma eh-matafin, kui aga oled ehmatanud, siis ei mõtle enam mil-legi üle järele. Arusaades, milles asi on, oli mul väga lahju, et ma lisenidafin; kuid siis oli ju hilja. Wiimats, see loll langes mu pea e nagu hullumeelne, ilma et ta sõ-nagi oleks lausunud. Ma ei teadnudki, mis ta minult soowib.“

Ta waatas mulle otfa, ilma et oleks häbi tundnud. Ma ütlesin omale: „Ja, ta on wastupidaw, see tüdruk! See siga Moren mõib eksida, ma mõistan seda väga hästi.“

Ma ütlesin naljatades:

„Ei wõi ju sarnase ilusa neiu läheduses muidu olla, nagu teie, ilma et ei tunneks tju suubelda!“

Ta naeris, näidates omi hambaid:

„Soowi ja teguwiisi wahel peab ka wiisakusel ruumi olema, aulik herra!“

Lause oli naeruwäärt, kuigi wähe arusaadaw. Ma küsifin äkki:

„Noh, ütlege, kui ma teid praegu suudlesin, mis te teelsite?“

Ta jäi peatama, waatas mind ülalt alla ja ütles siis rahulikult:

„O, teie, see on hoopis teine asi.“

Ma teadfin, kurat võitu, väga hästi, et mina hoopis teine asi olen, sest mind hüüti ümbruskonnas „ilus La-barb.“ Ma olin tol ajal umbes kolmekümne aastane. Kuid ma küsifin siiski:

„Miks siis nii?“

Ta tekitas õigu:

„Ja, sellepärast, et te nõnda lollid ei o'le.“ Ja lisas juure, mulle filmi waadates: „Ja mitte nõnda mõteta.“

Ilma et oleks aega andnud talle mõtlemiseks, suud-lesin teda järsku põse peale, nii et laksus. Ta largas eemale, kuid see oli hilja. Siis ütles:

„Nagu näen, ka teie ei häbene. Kuid ma palun teid seda mitte korrata.“

Ma sõnafin poole häälega:

„O, mis minusse puutub, siis on mul soow tohtu ees sellefama kuritöö eest wastust anda, mis Morengi.“

Ta küsifis omalord:

„Miks?“

Ma waatafin terawalt talle filmi:

„Seepärast, et te huwitamatest olemuseft ilmas olete; seepärast, et köil kõnelesid, teid nähes: „Labarbi üle mõistetatje tohtu, kuid siiski wõib tema peale lade olla.“

Ta naeris südamest.

„Olete aga naeruwäärt!“ Ta ei saanud veel lauset lõpetada, kui ma teda oma kaenlas pidafin ja teda üle külwafin suudlustega — filmi, juukseid, lõuga, otsaesist, huuli nina.

Wiimats sai ta wabaks ja sõnas äritatult:

„Mu harra, te olete wiisakufeta, te panete mind la-hetfema, et ma teid kuulafin.“

Ma harafin ta käest filmi ja sõnafin:

„Andle andets! Ma teotafin teid! Ma olin häbe-mata, nagu elajas! Urge wihastage mu peale! Kui te teakfite...“

Ma otifin kohast wabandust.

Ta hüüdis:

„Ma ei tea midagi, mu herra!“

Siin leidsin kohase lause ja hüüdisin:

„Ma armastan teid juba aasta aega!“

„Neiu Alma, millal ometi jätate lord minu eest põgenemast?“
„Siis kui teie poolt tingitud automobiliis sõidan.“

Päewauidised.

Rahwaste enesemääramus lai —
kuulete, see on ju ainult kui sai,
mida lapsele läbi häda
lubataste, kui asi ju mäda! . . .
Aga kui häda on wäljas ju isa,
algab uueste peksmise kisa:
enesemääramus, sõbrad, etš,
pole ju muud kui nuut ja peks! . . .

Jüri Wilms lord fotsial,
lord ta jälle radikal,
lord ta üüriliste reas,
lord ta majameeste seas,
nagu päewahwi nõuab —
ja nii sihilegi jõuab! . . .

August Gailit — on see paha? —
„Siuruga“ on saanud maha:
Siuru loofisi ta müütas,
teisi inimesi tüütas,
konjakti siin ülistades,
takti peale wilitades.

Maapäewa mehed teemad kära,
sealt kostab erakonna plära;
kui maamees seda juba teaks,
ei tema neid seal enam peaks:
maafasu peawad koitama nad,
kuid mehed aina riidlewad.

Sinepi Siim.

Sa waatas imestannit mulle otša Ma jatkisin:
„Ja, kuulake mind. Ma ei tunne Moreni, mul ei ole
temaga asja. Las' teda pannakse wangi. Ma nägin teid
siin minewal aastal; te seistse seal, wõrgu taga. Mind
pimestas nagu äite, kui ma teid nägin, ja seft saadit ei
suuda ma teie kaju unustada. Üstuge mind wõdi mitte,
mul on see ütstõid. Te olete waimustaw; te mälestus
ei jätnud mind kunagi maha; ma tahtsin te d uueste näha;
ma wõtsin selle elaja, Moreni, esja oma peale ja olen
nääud siin. Palun andeks!“

Sa waatas mulle silma, soovides mu mõtteid lugeda
ja sõnas wiimaks pehmelt:

„Detis!“

Ma tõstsin käe ja hüüdsin (seeford tõsiselt):

„Wannun teile, et ma ei waleta!“

Sa ütles siis lihtsalt:

„Rüllalt!“

Me olime üksi, üsna üksi. Riwe oli onuga puude
taga; ma tegin neiule pila armuawalduse, suudeldes tema
näpuotse. Sa kuulas nagu midagi head, olles lahewahel.

Ma lõpetasin sellega, et end täitsa ärewil tundsin
olewat; ma wärisefin, olin lahewatu; ma haarasin õrnalt
ta ümbert kinni.

Ma tõnelesin fotsinal. Sowastuseft, unistuseft, oli ta
kui furnud.

Siis trehwas tema käsi minu kätt ja surus seda. Aeg-
ajalt surufin teda itra kõwemalt ja kõwemalt oma wastu;
ta oli liikumata; mu huuled puutusid tema põski ja siis
leidsid me huuled teineteist. See oli pitt juudlus ja ta
oleks lõpmata laua kestnud, kui mitte mõned sam mud minu
taga: „Sm, hm!“ ei oleks kuulda olnud.

Sa peitis end põesastesse. Ma pöörafin ümber ja
ja nägin Riwet, kes mu juure tuli. Sa jäi peatama ja
ütles tõsiselt:

„Mii solutad sa selle sea Moreni asja?“

Ma wastafin enesega rahul olles:

„Jgatiis teeb seda, mis ta wõib. Aga kuidas onuga
lugu on? Kas said midagi? Südruku ma wõtan oma
peal.“

Riwe sõnas:

„Onuga ma ei olnud nõnda danelik.“

Ma wõtsin ta käe alt kinui ja me lätsime majasse
tagasi.

3.

Shtufpõggi ajal kaotafin ma lõpulistult oma pea. Ma
istufin neiu kõrwal, ja mu käsi puutus lina all tema kätt.
Mu jalg surus tema jalga; me pilgud puutusid koku ja
uppufime üksteises.

Siis kõndisime kuu paistel ja ma kõnelesin temale õr-
nuseid. Ma suudlesin teda ja surufin oma wastu. Me
ees kõndisid Riwe ja onu. Nende warjud liikusid me ees.

Kui me koju jõudisime, anti pererahwale teada, et tädi
alles homme koju tuleb, — kell seitse hommikul.

Onu ütles:

„Roh, Henriette, mine juhata wõderastele nende toad
kätte.“

Me surufime wanamehe kätt ja lätsime ülesse. Neiu
näitas alguses Riwele tema tuba, kes mulle salaja sofiistas:

„Oleks hädaohwtam neiule, kui ta alguses sinule oleks
tuba kätte juhatanud.“

Siis saatis preti mind minu toa juure. Kui me jälle
lahetefi olime, püüdsin teda jällegi suudelda, kuid ta joot-
fis ära.

Ma largafin pahaselt teki alla, kui teegi ukse pihta
koputas.

Ma küsifin:

„Kes on?“

Sa wastas waew. It kuuldawalt:

„Mina.“

Ma panin end kiireste riidesse ja lasin teda siise.

„Ma unustafin küsida, mis te hommikul jootte: sho-
toladi, teed wõi kohwi?“

Ma kallistasin teda, veldes:

"Ma joon... joon... joon..." Ruid ta kargas mu kätte wabalt lahti ja kadus.

Ma jäin ülsinda pimedusesse, otsides pahaselt tikkusi. Wiimaks sain toofi kätte ja ma lätsin kotta, küünal käes.

Mis ma tahtsin? Ma ei mõelnud palju. Ma ottsin teda. Ma astusin mõned sammud. Siis küsisin: "Alga mis siia, kui ma vnu juure sattun?" Ja ma käin. Põhjuwa südamega peatama. Ruid sekundi pärast sain wastuse: "Kurat wõtku, ma otfin Riwe tuba, et temaga weel läbi rääkida."

Ja ma plüüdsin arvata, mis sugune üks neiu juure wiib. Ma awastin ühe ulse ja leidfin oma ees ehmatanud Henriette.

Siis sofsistafin talle:

"Ma unustafin teilt omale midagi lugeda paluda."

Peagi leidus tarwiline raamat. Ruid pealkirja ma ei nimeta. See oli tõeste ilus roman, kõige suurepäralisem poem.

Rui ma esimehe külje olin talle üle lugenud, ei jäänud tal muud üle kui mind lõpuni lasta lugeda. Ma lugesin nõnda palju peatükka, et mõlemad küünalad äri pölesid.

Siis hiitlin ma tuppä, kui äkki kellegi kare käsi mu kulla kohast kinni haaras ja teegi mulle kõrwa sisse sofsistas: "Sa korraldab ikka weel selle sea Moreni asju."

See oli Riwe.

Kell seitse hommikul tõi preili mulle ise tase shotoladi. Sellest maitswamat ma ei ole kunagi saanud. Oleks wõinud ära surra sellest õrnast, healõhnalisest joogist. Ma ei suutnud oma huuli eemale tõmmata.

Rui preili lahus, astus Riwe sisse. Ta oli nerwiline, nagu inime, kes wähe maganud. Ta sõnas pahaselt: "Rui sa selles mõttes edasi jattad, siis tea, et selle sea Moreni asi on mottas."

Kell kahelja tuli tädi. Rõne oli lühite, Need ausad inimesed olid walmis oma kaebust tagasi wõtma, aga mina jätsin neile wiisjada franki kohaliste waeste heat. Siis tahtsin nad meid weel terve päew oma juures pidada. Soowiti waremete juure sõita. Henriette tegi sugulaeste selja taga mulle märkisi: "Jää ometi!" Ma olin nõus, kuid Riwe oli wastu.

Ma wiisin teda kõrwale, palusin, wannustafin. Ma kõnelesin talle:

"Armas Riwe, tee seda minu heat."

Ruid tema oli wihane ja tordas, mulle otsa waadates:

"Ma olen juba küllalt selle sea Moreni heat teinud."

Suli lahtuda. See ali üks raskematest filmapiltudest minu elus. Ma olesin Moreni asja mitu aastajada lahendanud.

Peale liigutawat jumalagajämist walsalis, sõnasin Riwele:

"Sa oled elajas!"

Ta wastas:

"Kallite, sa hattasid mu südant täitma."

"Tähelese" toimetuse juure sõites panin ma meid ootawat inimestehulka tähele. Ruid aga meid nähti, kuuldufid hüübed:

"Mis on, kas selle sea Moreni asi on lahendatud?"

Rogu Rochelle oli ärewil. Riwe, selle halb tuju teel oli muutunud, sõnas naerdes:

"Ja, kõik on Labarbi kaasabil tordas."

Ja meie lätsime Moreni juure.

Ta istus tugitoolis, jalgel sineptplaastrid, külm kompress pea peal. Ta kõbis iga filmapilt nagu surija. Naine waatas ta peale emase tiigri filmadega, walmis teda häwitama.

Ruid ta aga meid nägi, wapustas wärin tema käja ja jalgu. Ma ütlesin:

"Üsi on joones, teine tord ole ettewaatlikum."

Ta tõusis üles, ohtas, haaras mu kätest kinni, lahus neid, nagu kellegi printsi käja, nuttis ja oleks peaaegu oma mõistuse lootanud, kallistas siis Riwet ja ronis ijegi naist suudema, kes ühe tõulega teda tagasi tugitoolile sundis heitma.

Ruid ta ei wõinud kunagi sellest pörutusest paraneda, see oli liiga tugem.

Rogu ümbruses ei hülitud teda niid teiste kui "see siga Moren." Ja see nimi, lõikas nagu mõel alati tema südamesse.

Ruid keegi hulguis uulitsal hüüdis: "Siga!" — waatas ta instinktlikult sinna poole. Sõbrad narrisid teda ja küsisid ära, kui see üha jäbwi: "See on juu?"

Ta juri laks aastat hiljem.

Mis minusse puutus siis, saades saadikute kandidatiks, sõitsin ma tord la-Rochelle's notariuse juure. Mind wõttis kõrge ilus naisterahwas wastu.

"Te tunnate mind?" ütles ta.

Ma kogelesin:

"Ja... ei... proua."

"Henriette Wellonele."

"Ah!"

Ja ma tundsin, et lahwatan.

Ta naeratas ainult mu peale waadates.

Ruid ta mind oma mehega oli üksi jätanud, wõttis see mu kätest kinni, surus ja sõnas:

"Ma ottsin ammugi juhust, et teiega kokku saada."

Ma naine kõneles mulle wäga palju teieft! Ma tean... tean, mis suguste halbade asjaolude puhul te tutwunesite, tean ka seda, kui hästi te end pidasite, kui wiisakas, tattiline ja erapooletu te selles asjas... Ta peatas ja sofsistas siis, nagu häbenedes seda sõna: "selle sea Moreni asjus olite."

Ch. R. Charles.

Uitamisjel mööda linna mõnda kuuled, näed...

Ustun hommikul uulitsale!

Keegi "tuttaw nina" tuleb wastu.

"Mis suguse nimekirja poolt hääletasite?" küsin te-malt.

"Ei mingisuguse," on ükskõitne wastus.

"Kuidas nii, kui küsida tohin?"

"Niisamuti, see minusse ei puutunud."

"Waat! sul! jäh! Kas teie ei lugenud: "Sga kodanik peab oma kohust täitma!..."

"Ja täitku. Jumal nendega. Aga mina ei ole mitte lihsalt kodanik. Minust ei olnud sõnagi lausutud. Ruid nad mind ära unustasid, mis ma siis neidli meelde pidin tuletama?!"

"Teie norite tühiaste asjade pärast."

"Igaühel on oma enesemääramise wabadus. Ja siis tundsin ma enese haawatud ja wäga pahandatud olewat."

"Pahandatud? Kelle poolt?"

"Ajalehed!.. Mitu päewa kõige nähtawamal kohal, otse pealkirja all seisid: "Kodanikud, walimise lastide juurde!" See on ju just niisama, kui karja jooma ajada. Wabandage, ma ei ole mitte mõni lehm ega hobune. Mind ei julgenud wana korra ajal isegi priistawgt käsida, waid, kui nägi, andis nagu linnaülemale au. Aga nüüd korraga: "walimise lastide juurde!" Oleks nad mind wiisakalt, austusega palunud, ma oleks läinudki. Aga nii wiisakajeta, — mitte sammu. Ega's ma neil mõni jootsupoiss ole!..."

Minu ees lähewad laks poisijõmsikat.

Korruga jääwad nad seisatama ja hakkawad üksteisele rufikat ribitontide kohta, lõua alla ja kullasse passima.

Näha tohe, et nad Buffis on käinud ja "leelatud" boffi järel aimawad.

"Aga kui see teine pani selle teisele nii!" näitab üks poisistest teisele dige suure agarusega.

Sooop on walus. Teine pois saab wihaselt ja tüü lähebt lahti.

Rah "botis" mis wanawalitsuse aeg "leelatud" oli.

"Mis teie, kallikesed, siis minu käest nõuate?"
 "Sina pead oma salalepingud Brantjuse lauljannaga ilmutama, mille peale ja iga aasta poole oma fis'etulekust ohverdad!"

Karja uulitsa nurgale, sülda kolm neli "Eõllise" ja "Maatamehe" toimetustest eemal, ilmub keegi isit, suur labidas käes, ja hakkab uulitsa kiva kangutama.
 "Mees, mis sa teed?! Sa ritud ju uulitsa ära!" hüüavad lähedal olejad.
 "Urge segage!" vastab labidamees. "Ma lugesin "Kiirest", et lõit maad, mis tühjana seisavad, tulewad ära harida ja ma mõtlesin siia kapsaid maha teha..."

Wene wanaeidet: saavad poega kinile.
 "Jumalaga, emate, jumalaga!"
 "Jumalaga, tüpõjutene, sõstramarjakene, õunapõjutene, memmepõjakene... Rahju, kui nad sind ära tapawad!.."
 "Ei tapa ematene, ei tapa. Kui kuul pead vastu tuleb, põrtab tagasi, kui suhu, neelan alla..."
 "Ja, jah põjutene. Annaks siis Jumal sulle pähe ja suhu..."
 "Mitäh, ematene..."

Raks endist "mõruwenda," mõlemad soldati riides, saavad uulitsal kottu.
 "Sa, sina ta soldat!" imestab esimene.
 "Ragu näed," vastab teine.
 "Ja teenid Eesti polgus?"
 "Ei, lõõgi-bataljonis"... Wiru peal."

"Kust see tuleb, et ajalehti enam nii palju ei osteta, kui enne," imestab keegi lehemiüüja-eidele "Päewalehe" toimetuse ees.

"Rahwal ju tarwitamiseks paberit on," vastab keegi kingsepa eit, kes realsamas lähedal, kui ma ei eksi, seebisabas seisab.

"Kust nad said? Lehes seisab ju, et paber itta kallimaks ja kallimaks läheb ja et teda enam kufagiltki saada ei ole. Würtspõdnitud annawad sulle juba heerin-gadli ilma paberita kätte."

"Noh, et need uued linnaisad ju sõitnud autopiili-dega linna möõda ringi ja loopinud linnarahwale "pabe-rit."

Naisukene streikis ja ma läksin ise karnist liha tooma.

Mõtlesin, lähen õige Eõnismäele, seal on tõrgem tohr, et seal ta hea liha ole.

Nõun karni ja lasen liha sisse pattida. Matjan raha.

Seal tuleb keegi meesterahwas ja toob õstetud liha tagasi.

"Lõhnab!" sõnab ta wiisakalt.

Lihunit wõtab liha tagasi wastu.

"Undte see tütt mulle," norib keegi eidele.

"See pidada, nagu räägitakse, lõhnama," sõnab lihunit. "Alga mis mina sinna parata wõin. Siga lõhnas juba siis, kui ta alles elas."

Eit nuusutab liha ja wõtab ära.

Ma tulen koju.

"See liha ei kõlba!" kriiskab naine.

"Mis tal wigä?"

"Haiseb!"

"Noh, siis anname koerale."

"Alga teda ma siis suudlema hakkän, kui koerakere oma suu selle sõnikuga teeb."

Ja ma pean nägema, kudas mu terve nädalapalk prügikasti lendab.

Waat, mis tähendab, kui naine streigib!..

Et praegune ajajärel iseäranis halas'ufeta on, wõib sellest järeldada, et õige palju armupa-lujaid on siginenud.

"Seltsimees! Lubage waesele wiiskümmend kopikat!"

"Kas sa hulluks oled läinud?" inestän ma. "Mis- fugune sant küsib wiiskümmend kopikat... Kopitaks küsi itta."

"Noh, kui sa parem tead, kui mina, siis kirjuta en-nast waest: liiki ja tule siia minu afemele kerjama... Burshui niisuke..."

Raks "wenda" seisiwad miilitse uufe ees.

"Jah. Ma lähen ja kirjutan ennast miilitõnariks," sõnab esimene.

"Sind ei wõeta," arwab teine.

"Miks?"

"Sa oled liig palju kinni "sidinud".

"Ega's ma na'sama pole "sidinud", ma olen war-guste pärast "sidinud".

"Ja kes siis warast miilitseasse wõtab!"

"Põll! Sa ei tea pooli asjugi. Et's ma tea ju neid kelmide kühwiisi lõige paremine, et's ma ole ju miilitsele ju weel kasulik, kui mõni endine puupeaga kardawoi."

"Ah, nii. Siis sina tahad provofatoriks olla."

"Ei sugugi. Miilitseamees peab "instruktõioni" järel alati ühel kohal paigal seisma ja see on siis täieste kõr-waline asi, kas näha ja tunda warast wõti mitte... Alga kui tähelepanemise wäärt minewit on, et's siis saa ju hõpsam miilitseasse sisse. Ja ma wõin ka ütelda, et ma wana riigi korra ohwer olen. Kes ajas mind itta taga kui ma midagi "sisse tegin"?.. Politsei!.. Seetama politsei, kes rahwa paremaid poegi soolamaale saatis... Mind wõetatse auga miilitseasse!.."

Rüüfisin ühelt asjatundjalt:

"Mispärast Tallinnas nii palju roostetanud poesilti-fi ja nii palju wärwitud daamide nägusi on."

"Jah," wastas asjatundja. "Poesit õstetakse praegu itta, õlgu silti üleülbse eht mitte, aga daamid peawad oma "sildi" juba kurssi pärast hästi wäljapaistwaks waapama."

Raks Pelgulinna poissi lähewad, kirwed käes, Kadri- orgu.

"Mis teie siin kirwestega teha tahate?" küsitakse,

„Neid jämedaid puid maha võtta.“
 „Kas te hulluks olete läinud?!“
 „Sugugi mitte. Need puud on väga burshuide moodi.“

Nüüd on meil linnafad ja linnaemad.
 Ja jeni kuu tuleb veel oodata, kui „linna-
 näitire“ mõne tuninga pojale naiseks anda võib.

Digi Adler.

Mitte edasi, vaid tagasi.

Tillingi perekonnas on lugu samasugune, nagu terwel Wenemaal. Perekonna pea, endine koolidepetaja, wallakirjutaja, siis revolutsionaegne miilitfakomisjari abiline, kurdab, et tal maksas walud ja rindus pisted. Ta on nagu liüru wajunud ja märksa wananenud.

Küüru wajuš ta sellet päewal, kui wallaefta jate koosolek otfusels oli teinud, komisjari abilise Tillingi ametist heilmist nõuda, sest et ta kahekelne; mõisnikkude ja wägewate ees saba liputab, liht-rahwa wastu aga upsakalt wälja astub. Pale selle weel terwe rida teisi pattusi ja patufesi.

Wananes ta aga sel kurja' dhtutunnil, kus wallawalitsus komisjari abilise ametist minema kihutatud endist kirjutajat enam ametisse tagasi ei wõtnud, põhjendades, et Tilling ta wallarahwa wastu kõrk olnud, mitmega nendest tühiste asjade pärast kohtus läinud ja ministeriumi kooli ehitamisel ehitajaga kokku mänginud oma taštu kasuks ja wallaelanikkude kahjuts.

Wihafelt löi ta saba kuuldes ukse kinni, nii et trohw seinast langes.

Koju jõudes pidi ta teise kottupõrkamise tunnistajaks olema. Saalis oli tütre Siina ja poja Wolli wahel äge waielus lahti. Wolli kaldus anarhismuse poole, Siina aga unistas kodanluse õnnest.

Ainult wanaemal Leenal olid selles pinawas õhkonnas nerwid endiselt rahulikult jäänud. Otsekui rõemsamaks oli ta läinud ja kiitis uut lorda.

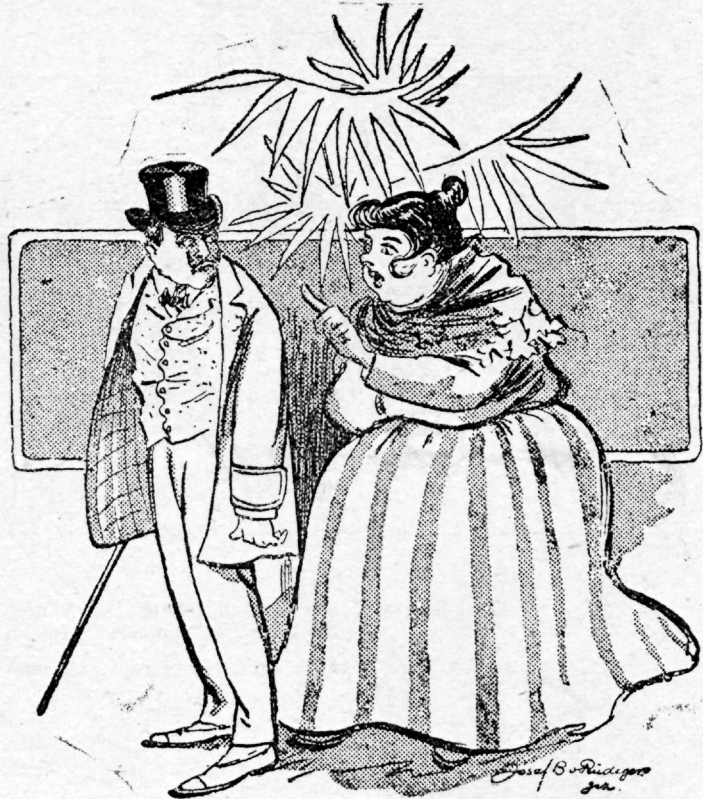
„Ei suuda mina finust enam aru saada.“ ütles ta oma pojale, kes nüüd ilma teenistufeta oli jäänud, „mis ja tühja wihastad ja juufeid kitud. Palju kergem on tagasi minna kui edasi. Siina waata jälle, kudas walla koolidepetaja toha kätte saad ja ära topi enam oma nina miilitfa asjadefse. Ja mina olen sellega üsna rahul. Kõik endisef wanad mälestufed saawad uueste elawats.“

„Aga mina ei mõista sind fiisti, kudas wõis endisef ajal parem olla?“

„Miks mitte. Waata kui mõnus — raudleed ei wea enam pead pööritama panewa kiirufega, waid lasewad tafast kõrki, mis palju rahulikum ja nii kardetaw ei ole. Saamades seisab rong teinelford nii kaua, et wälja magada jõuad. Külas istuwad naised ja tüdritud jälle woki taga ja mehed teewad wiiskusi. Dhtuti prafsub peredes jällegi piirg, sest petroleum on unustufewalda langenud. Posti ja telegrafifa on samasugune lugu. Kirjad ja telegrammid millalgi kätte ei jõua. Paremlai ise wõi telli tuttawat maameest, kes linna lähel, et kiria kätte toimetats ainult siis wõid kindel olla. Ja raha! Raha wäärtus on hoopts langenud. Talupojad raha ei taha, wilja aga peidawad ära. Ega raha süüa sünni, ütlewad nad, wilja aga lähel meil omal kibedaste tarwis, mine tea, misugufed ajad weel tulemas. Just kui wanal ajal... Ei, minu meeleft on praegu kõit hea, ja ma ei mõista, mis te nii kardate?“

„Jäta, emo, meie lähme ju tagasi, aga mitte edasi...“
 „Ja jumalale tänu, et tagasi! Näe, lehed kirjutawad, et ajutisef walitsufel nõu on kõige rahwa kohta töötohus-
 tust fišje seada. Wõib olla, et mina, wana inimene, hästi

Korralageduse ajajärgul eht naiste loogifa.

„Mis sa arwad, kes oli küll kõige targem mees Wenemaal?“
 „Mine nüüd tea! Tarlu mehi palju.“
 „Ei ühti. Kõige targem mees oli ikka wana Nikolai, sest et ta saba Wene hallide karja terwelt 23 aastat ostas walitseda!“

aru ei saa, aga minul paistab see nii olewat, et wana or-
 japärlw jälle maksma pannakse. Ei, poeg! Ei uskunud ma,
 et weel lord oma noorepõlwe päewi näha saan. Aga näe,
 saan...“

Ametit lahtunud komisjari abiline näris wihafelt
 huuli, löi käega ja tormas uksest wälja pead rasketest mõ-
 tefest lahutama.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 10 r. — L,
 6 kuu eest 6 r. 3 kuu eest 3 r. — L. Toime-
 tusest ise ära wiies: aastas 8 rubla, 6 kuu eest
 4 r. 50 L, 3 kuu eest 2 r. 50 L. Imub iga laupäew.
 Adressi muutmise eest 20 kop. Adressi muutmisel ja
 tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Garju ja Kitiili miilitfa nurgal nr. 48/15,
 Laikanaas, „Leaduse“ raamatukaupluses.

Meie Matsi järgmine (159.) sõjanummer ilmub
 2. septembril.

Partei daam: „Mina suudlesin sind nii intensiiv-
felt, aga sina reageerid nii halvaste!”

Anna kurabile vorm, ta võtab terve
käte.

Rurbmäng 2 waatuses.

Zegelased:

Wõderastemaja pidaja.
Üks peenike ifand.

1. waatus.

Wõderastemaja erakabinetis.

Ifand (laua taha istudes): „Peremees sja!”

Peremees: „Tere herrad. Mis soovite?”

Ifand (poolsoffnal): „Kas ei oleks head
konjakti?”

Peremees: „Oa küll, aga ainult ühe
tingimiselega: kui midagi juhtub, peate kinnitama,
et ise laasa o'ete toonud.”

Ifand: „Tingimata. Kas võdi pea ammal?”

Peremees: „Kas sorolowkasti aitab?”

Ifand: „Küllalt.”

2. waatus.

Sealsamas.

Peremees (mürgates, et ifand minema
hakkab): „Wabandage, teie käest on veel kon-
jakti eest saada!”

Ifand: „Ma tõin ta ise laasa!”

(Gestite).

—□□—

Meie woorimehed.

Linnaelanik: Seltimeses woorimees, olge nii
hea ja wiige mind „Estonia”se.”

Woorimees: Anna 8 rubla.

Linnaelanik: Olge nii lahke ja wõtte!

Linnaelanik istub peale, woorimees sõimab...

Woorimees: Kuhu ronid? Ma ei sõida sind!

Linnaelanik: Miks? Ma annan ju teile 8 rbl!

Woorimees: Sõtu sina pulki, aga mina sõidan
tõldas!

Linnaelanik ronib pulki, aga woorimees wirutab
tõldas sõita.

Arusaaja.

— „Selle tõttu, et tunnikellad ühe tunni wõrd edasi
lükati, wõidakse Wenemaal üks wiieendil lütematerjali
alles hoida.”

— „Solad! Nad oleks wõinud ju tunnikellad terwelt
wiis tundi edasi ajada: ei lähels sugugi lütematerjali
waja.”

Prz.

Nõutud ring.

Postiminister: „Mispärast ei ole veel minu
isirkulär posti lorratuste ära hoidmiseks täitmist leidnud?”

— „Ea on veel laiali saatmata.”

— „Aga mispärast ta veel laiali saatmata on?”

— „Sellepärast, et posti saatmine on väga lorratu.”

Prz.

Järgmises numbris ilmub pikem kirjeldus meie tootlusoludest,
pealkirja all: „Ulewenemaalises hullumajas.”

Wiimane kirjandusline uudis:

Wiimane werine tsaar Wenemaa troonil.

Sind 60 kop.

Ladu „Teadus”, Tallinnas.

Larwitamata jäänud lühemad kirjatatööd häwitatakse; ära, kui märkisi tagajäätamiseks juure lihtatub ei ole. Ruumi-
puudusel ajakirjas kirjawastuseid ei anta; wastuse saamiseks lihtataga postmark ehk postkaart ligi.

Paberi ja trükitöö hindade tõusmise tagajärjel on „Meie Matsi” üksiku numri hinnaks 30 kop. Nendele tellijatele, kelle tellimise raha enne 1. juulit s. a. toimetusesse jõudis, saadame lehte senise hin-
naa edasi.

Wes't 1911. Tallinnas.

Wäljaandis „Teaduse” kirjastus.